

СПІВПРАЦЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА БІЗНЕСУ У ФОРМУВАННІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ САМОДОСТАТНОСТІ ГРОМАД

Шишпанова Н.О., канд. екон. наук, доцентка
Миколаївський національний аграрний університет
<https://orcid.org/0000-0001-8347-5682>

Анотація. У статті досліджено питання співпраці місцевого самоврядування та бізнесу як ключового чинника формування продовольчої самодостатності територіальних громад України. Зазначено, що ефективне використання природно-ресурсного, виробничого та соціально-культурного потенціалу громад є основою їх сталого розвитку. Акцентовано на необхідності партнерства між владою та бізнесом, яке дозволяє зменшити залежність від зовнішніх постачань, підтримувати місцевих виробників, створювати нові робочі місця та розвивати циркулярну економіку.

Ключові слова: продовольча самодостатність, територіальні громади, місцеве самоврядування, бізнес, сталий розвиток, партнерство, інновації, локальні виробники, економічний розвиток

Територіальні громади України мають значний потенціал для економічного розвитку та зростання, однак рівень їхньої реалізації залежить від ефективного використання наявних ресурсів. Виробничі, природно-ресурсні, соціально-культурні та інші активи є основою для сталого розвитку, але на практиці не всі громади спроможні належним чином розкрити цей потенціал. Причинами є слабкі партнерські відносини між місцевою владою та бізнесом, відсутність інвестицій, а також незадіяні земельні ділянки й виробничі приміщення. Унаслідок цього громади зіштовхуються з уповільненим економічним розвитком, браком фінансів для інфраструктурних і соціальних проєктів, а також відтоком молоді, яка не знаходить можливостей для професійної реалізації [1].

Особливої актуальності набуває забезпечення продовольчої самодостатності як фундаменту стійкості громад. Соціально-економічні виклики, пов'язані із воєнними діями в Україні, ускладнюють доступ до ресурсів і створюють ризики для продовольчої безпеки багатьох регіонів. У цьому контексті співпраця місцевого самоврядування та бізнесу стає важливим інструментом для подолання кризових явищ. Така взаємодія сприяє консолідації ресурсів і впровадженню інновацій, формуючи моделі ефективного використання місцевого потенціалу. Партнерство дозволяє підтримувати місцевих виробників, зменшувати залежність від зовнішніх постачань, розвивати циркулярну економіку та створювати нові робочі місця, забезпечуючи стійкий розвиток територіальних громад.

Органи місцевого самоврядування є ключовими координаторами процесів, пов'язаних із продовольчою самодостатністю. Вони формують стратегії

розвитку громад, сприяють залученню інвестицій у сільське господарство, підтримують локальних виробників через впровадження програм співфінансування або субсидій. Крім того, місцева влада забезпечує розвиток інфраструктури, необхідної для зберігання, транспортування та збуту продовольчої продукції.

Завдяки своїм управлінським функціям органи самоврядування можуть об'єднувати зусилля різних зацікавлених сторін, сприяти впровадженню інноваційних практик і створенню умов для сталого розвитку. Одним із яскравих прикладів є ініціативи з підтримки місцевих фермерських господарств, що сприяють підвищенню рівня продовольчої незалежності громади.

Огляд ініціатив програми U-LEAD демонструє, як ефективна взаємодія між місцевим самоврядуванням і бізнесом може змінювати ситуацію на краще. У кількох громадах України було створено кооперативи, які об'єднали зусилля фермерів і представників малого бізнесу задля спільного використання обладнання та інфраструктури [2]. Це дозволило знизити витрати на виробництво, покращити якість продукції та забезпечити стабільний доступ до ринків збуту.

Щеодним прикладом є впровадження інноваційних проєктів, таких як створення тепличних господарств або використання відновлюваних джерел енергії у виробництві. Такі проєкти часто реалізуються за підтримки місцевої влади, яка забезпечує адміністративну підтримку, сприяє залученню грантів і фінансування з державних або міжнародних джерел.

Громади, особливо в прифронтових зонах, активно впроваджують схеми, коли вирощування продукції відбувається в одній громаді, а її переробка та зберігання – в іншій [2]. Це дозволяє зменшити ризики втрати ресурсів і забезпечити стабільність у разі надзвичайних ситуацій.

Місцева влада та бізнес спільно реалізують проєкти, спрямовані на розвиток сільського господарства, переробку продукції та створення інфраструктури. Наприклад, в Україні діють понад 300 комунальних сільськогосподарських підприємств, які потребують державної підтримки для розширення своїх можливостей [3].

Ініціатива USAID «ГОВЕРЛА» сприяє діалогу між органами влади, бізнесом та громадами для забезпечення продовольчої безпеки та підтримки місцевих виробників. Проєкт USAID «ГОВЕРЛА» активно працює над забезпеченням продовольчої безпеки через підтримку місцевих виробників і розвиток сільського господарства. Це включає: створення комунальних підприємств, які займаються виробництвом та переробкою сільськогосподарської продукції; залучення міжнародних партнерів для фінансування та обміну досвідом; підтримку грантових програм, спрямованих на розвиток тепличних господарств, переробку продукції та садівництво [4].

Бізнес, зокрема аграрний сектор, є важливим партнером у забезпеченні продовольчої самодостатності. Його завдання – забезпечення якісного виробництва продукції, впровадження сучасних технологій, розвиток переробної промисловості та забезпечення сталого підходу до використання природних ресурсів. Бізнес також виступає джерелом інновацій, які можуть

підвищити ефективність і продуктивність сільського господарства. Наприклад, агропідприємства можуть спільно з місцевою владою ініціювати програми соціального підприємництва, що спрямовані на підтримку вразливих верств населення через працевлаштування або доступ до продуктів харчування за зниженими цінами. Така співпраця не лише вирішує соціальні питання, але й сприяє економічному розвитку громади.

Отже, продовольча самодостатність громад неможлива без активної співпраці між місцевою владою та бізнесом. Обидві сторони мають спільну відповідальність за сталий розвиток регіонів, що базується на взаємній довірі, прозорості й партнерстві. Такі зусилля сприяють не лише економічному зростанню, але й соціальній стабільності, зміцнюючи громади та підвищуючи їхню стійкість до зовнішніх викликів. Завдяки таким підходам територіальні громади України можуть стати прикладом успішного поєднання традиційних знань і сучасних технологій для забезпечення своїх продовольчих потреб, що є надзвичайно актуальним у період відновлення країни.

Список використаних джерел

1. Партнерство і співпраця влади і бізнесу на місцевому рівні – запорука успішного розвитку громад. *Децентралізація*. 2024. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/19082>
2. Три кроки до продовольчої безпеки у територіальних громадах. *U-LEAD з Європою*. 2024. URL: <https://u-lead.org.ua/news/353>
3. Для підвищення продовольчої безпеки громади створили понад 300 комунальних підприємств. *U-LEAD з Європою*. 2023. URL: <https://u-lead.org.ua/news/272>
4. Проєкт USAID “ТОБЕРЛА” посилює співпрацю з Міністерством розвитку громад та територій України. *Міністерство розвитку громад та територій України*. 2024. URL: <https://mindev.gov.ua/news/36116-projekt-usaid-goverla-posiliuje-spivpraciju-z-ministerstvom-rozvitku-gromad-ta-teritorii-ukrayini>

Abstract. The article examines the collaboration between local governments and businesses as a key factor in ensuring the food self-sufficiency of territorial communities in Ukraine. It highlights that the effective utilization of natural, production, and socio-cultural potential is fundamental to the sustainable development of communities. Emphasis is placed on the necessity of partnerships between authorities and businesses, which reduce dependence on external supplies, support local producers, create new jobs, and foster the development of a circular economy.

Keywords: food self-sufficiency, territorial communities, local government, business, sustainable development, partnership, innovation, local producers, economic development.